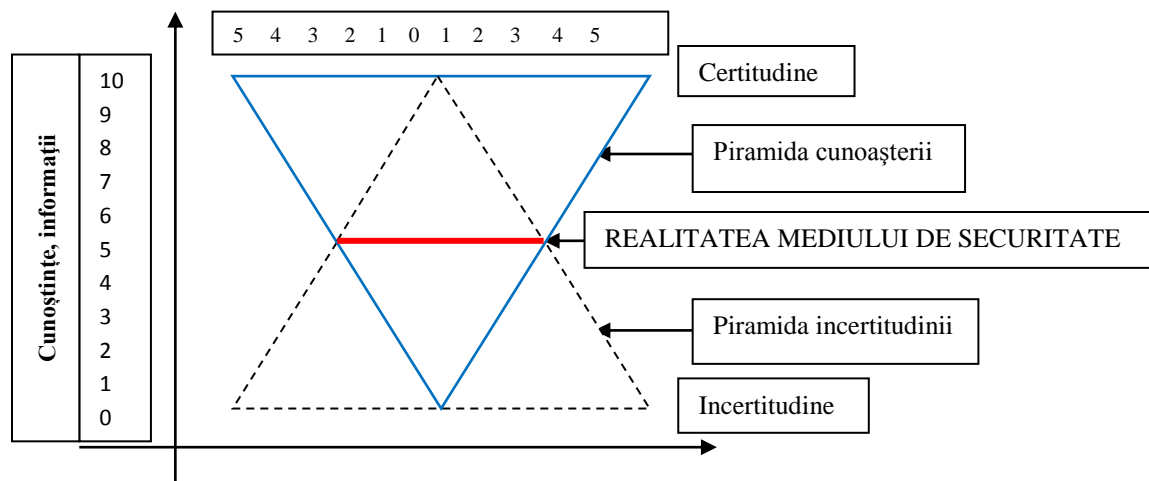

CUNOAȘTERE, PUTERE, SECURITATE

Gheorghe VĂDUVA

Chiar și pentru cercetătorii care se ocupă în fiecare zi de analizarea, evaluarea și estimarea evoluției mediului național și internațional de securitate, unele evenimente pot fi surprinzătoare, iar fenomenele și procesele care stau la baza dinamicilor configurative ale acestui mediu pot avea – și chiar au – evoluții imprezvizibile. Nu este, desigur, o noutate. În general, gradul de incertitudine în ceea ce privește dinamica fenomenelor sociale este destul de mare. Dar, după anul 2000, parcă a devenit și mai mare. Unii afirmă că accentuarea incertitudinii în ceea ce privește dinamica mediului de securitate, cu toate componentele sale – economice, politice, sociale, societale, informaționale, etnico-religioase, ecologice, militare etc. –, este doar aparentă. Incertitudinea și certitudinea alcătuiesc, împreună, o sumă nulă. Cu cât crește una, cu atât descrește cealaltă. Dar nimeni nu le poate măsura cu precizie. Pentru că ele operează în viitor. Sau, în orice caz, gradul de incertitudine nu este și nu poate fi același pentru toată lumea. Incertitudinea este invers proporțională cu nivelul de cunoștințe și informații, îndeosebi cu cel al informației strategice și operative. Piramida cunoașterii și cea a incertitudinii sunt opuse. Ele pot oferi însă un model de înțelegere a raporturilor care se creează între elementele și evenimentele mediului de securitate. Realitatea mediului de securitate se află undeva, între cele două extreme și variază în funcție de acestea. Incertitudinea și certitudinea sunt definite pe probabilitatea condiționată a unor evenimente, iar aceste evenimente care privesc și definesc mediul de securitate sunt, la rândul lor, în cea mai mare măsură, un produs al acțiunii oamenilor, adică al unor decizii politice care au ca suport fel de fel de interese, de la cele vitale, la cele ale unor rețele și ale diferitelor cercuri, grupuri, organizații etc.

Dacă certitudinea și incertitudinea sunt invers proporționale, în sensul că descreșterea uneia depinde sau implică creșterea celeilalte, realitatea rămâne constantă. Nu realitatea influențează gradul de certitudine și pe cel de incertitudine, ci cunoașterea ei. Realitatea nu este nici certă, nici incertă. Ea este doar dinamică. Adică schimbătoare. Certitudinea și incertitudinea sunt noțiuni care definesc modul cum omul cunoaște realitatea, în dinamica ei trecută, prezentă și viitoare. Desigur, cunoașterea este un proces orientat și nu doar o realitate independentă. Realitatea cunoașterii nu este totuna, spre exemplu, cu cunoașterea realității, dar cunoașterea realității cunoașterii face parte din ceea ce se cheamă cunoașterea cunoașterii. În acest caz, cunoașterea devine propria ei realitate.

Disimetrie și asimetrie

Dincolo de jocul de cuvinte, se derulează o realitate complicată, care trece de granițele percepției și reprezentării: *realitatea cunoașterii*. În acest proces al cunoașterii, omul se implică pe sine. Pentru că realitatea lui – ca parte componentă a realității naturii – se îndepărtează (cel puțin așa crede el) de realitatea geofizică nemijlocită, adică de mediul fizic în care trăiește, și se reconstruiește într-un mediu spiritual unde se operează cu noțiuni, categorii și concepte, cu propoziții, raționamente și cu simboluri. Omul este, în această dimensiune, cunoaștere, adică informație.

Recentele experimente – inclusiv cel de la Geneva, dar și cel cunoscut sub denumirea de *experimentul de la Philadelphia*, din 12 august 1943 – și, probabil, multe altele, de care noi, muritorii de rând, nu știm mai nimic, arată că Universul implică și alte dimensiuni decât cele cunoscute de noi. Experimentul CERN de la Geneva din 2008 (CERN - Organizația Europeană de Cercetare Nucleară) s-a efectuat la 92 de metri sub pământ, pe o arie de 29 de kilometri și a costat nouă miliarde de euro. Suportul acestui experiment constă într-o mașinărie (un reactor) extrem de sofisticată. Este vorba de cea mai puternică mașinărie din câte s-au realizat vreodată, destinată să deslușească tainele atomului, ca suport al Universului, adică mecanismele interioare ale materiei și energiei. La acest experiment, lucrează 5.000 de fizicieni din toată lumea și participă, într-o formă sau alta, 20 de state.

Construcția acestei mașinării a început încă din 1994. Mulți cercetători s-au îndoit de reușita acestui experiment, iar unii au prevăzut chiar evoluții catastrofice. Cei implicați în experiment și-au văzut însă de treabă, iar rezultatele se pare că sunt pe măsură.

După cum spune profesorul Lucian Iordănescu, cuantele de energie din CERN au ca ipoteză (este vorba de o ipoteză matematică) dispariția spațiilor intraatomice (când atomii se lovesc) și crearea unui nucleu atât de dens încât gravitația lui are valoarea unui claster galactic.¹ Având în vedere că, potrivit ecuațiilor care au dus la o astfel de realitate matematică, un claster galactic înseamnă cam 11.000 de galaxii, rezultă că materia se prăbușește în sine. Aceasta este ceea ce se cheamă o *gaură neagră*, adică un fel de poartă prin care materia revine la stare ei de informație. Deci materia nu se pierde, ci trece doar într-o altă dimensiune. Aceasta înseamnă că găuri negre i se asociază o gaură albă. Nu se pierde nimic. Se creează doar o realitate paralelă, în echilibru cu prima. Legea conservării materiei, informației și energiei este valabilă și aici, ca oriunde în Univers. Așa cum electronul smuls de pe orbita unui atom nu se pierde, ci trece într-o altă stare (dar și atomul, fără un electron, trece, temporar, într-o altă stare), nici materia care trece în informație sau în energie nu se pierde, ci doar se transformă. Așa a apărut, spre exemplu, în cadrul experimentului CERN, zirconiu, un material fiabil și pur, care nu absoarbe câmpuri de energie. Această calitate face din zirconiu un material special, cu aplicații în tehnologia militară și în cea a reactoarelor nucleare (țevile din vasul Calandria, de la reactorul nuclear de la Cernavodă, sunt din zirconiu. Acestea au o geometrie perfectă, cu o toleranță doar de patru micrometri. Neutronul are o traiectorie foarte precisă, tocmai datorită acestei calități a zirconiumului de a nu absorbi câmpuri de energie. La capătul acestei traiectorii foarte precise, el lovește exact atomul de alături, sparge nucleul acestuia și generează reacția în lanț. Dacă zirconiumul ar absorbi o parte din energie, traiectoria neutronului n-ar mai fi precisă, iar reacția ar eșua. Diametrul Vasului Calandria este de 12 metri. În urma descoperirilor de la CERN, ar putea ajunge la 1 metru, având însă aceleași calități.

Tot aici, în cadrul acestui experiment, precizează profesorul Lucian Iordănescu, au fost rezolvate și unele probleme referitoare la teleportare, care țin direct de problematica spațiu-timp. Este vorba de teleportare în trepte de vibrație. Se pare că Einstein și Tesla au cunoscut acest lucru. Așa a fost posibilă, în 1943, în plin război, teleportarea unui vas cu tot echipajul la bord. Dar aceste calități sunt foarte rare, fiind proprii unui număr foarte limitat de oameni de știință. Dacă, spre exemplu, s-ar trece de la vibrația de 80 de Ghz/sec, cât are ADN-ul nostru, la una de 500 de Terra herți, cât are lumina, corpul nostru ar deveni... lumină. Ar trece, adică, într-o altă dimensiune, fără a pierde însă informația inițială sau cantitatea de informație de care dispune. Corpul omenesc (ca oricare altă entitate din Univers) este și informație, mai exact, substanță, informație și energie. Aceasta înseamnă, de fapt, posibilitatea de a trece peste granițele

---

¹ <http://adevarulsuprem.blogspot.com/2010/09/experimentul-de-la-geneva.html>

timpului și spațiului, așa cum le percepem noi, în dimensiunea în care ne aflăm. Dacă omul are calități, precum simpatia, empatia etc., astfel de calități le au și alte entități din Univers care, dacă se situează pe aceeași frecvență, pot comunica între ele, indiferent de distanțele fizice la care se află.

Adevărata putere constă, deci, în cunoaștere. Acest experiment nu scoate omul din mediul său, ci îl racordează doar la posibilitatea cunoașterii și înțelegerii și alor dimensiuni și, poate, în viitor, și a accesului la alte forme și dimensiuni ale existenței sale.

Aceste tulburătoare dezvoltări – atâtea câte ajung la nivelul cunoașterii comune – relevă, pe de o parte, rolul cunoașterii în înțelegerea Universului și a Omului și, pe de altă parte, disimetria și asimetria proceselor prin care se construiește mecanismul puterii, așa cum este el înțeles și structurat pe planeta Pământ, dominată de o ființă cu vocație universală, denumită Om.

De-a lungul miilor de ani, omul a făcut progrese importante în cunoașterea Universului și, desigur, a Sinelui, dar a rămas foarte departe de cunoașterea și constituirea unui mediu de securitate sigur și viabil pentru propriile sale proiecte de evoluție în viitor. Este limpede că omul nu poate accesa alte medii dacă nu cunoaște și nu înțelege dimensiunile existențiale ale acestora, dacă nu comunică în termeni reali cu acestea. Poate că nu este încă pregătit să o facă, întrucât nu a atins acel nivel de cunoaștere care să-i permită acest lucru. Omul nu se cunoaște foarte bine nici pe sine, ca să nu mai vorbim de dificultatea cunoașterii și înțelegerii mecanismelor și proceselor complicate în care el trăiește.

Disimetria de care vorbeam este, în primul rând, una în plan cognitiv. Între nivelul cunoașterii comune și cel al cunoașterii științifice nu există aproape nicio punte de legătură substanțială. Cunoașterea științifică devine din ce în ce mai dificilă, mai sofisticată și mai încifrată, în timp ce cunoașterea comună rămâne la nivelul senzației, percepției, reprezentării și, desigur, al gândirii concrete. Gândirea concretă este centrată pe cotidian, pe planificarea comună a vieții individuale sau de grup, generând un *modus cognoscendi* pragmatic, limitat la resurse și obiective de supraviețuire sau prin care se urmărește doar o viață mai bună, în aceeași dimensiune existențială. Evenimentele cunoașterii științifice sunt proiectate precar și simplist în cunoașterea comună, chiar dacă o parte dintre noțiunile, categoriile și conceptele științifice realizate în avangardă își au efecte și la nivelul cunoașterii comune. Desigur, societatea cunoașterii își propune să micșoreze intervalul și decalajul dintre cunoașterea științifică și cunoașterea comună, dar asimetria rămâne. Probabil că omenirea va rămâne încă multă vreme, chiar și în epoca societății cunoașterii, asimptotică la o societate epistemologică.

Deși produsele înalt tehnologizate și efectele cunoașterii științifice își găsesc destul de rapid finalitate în viața oamenilor și a comunităților, influențându-le modul de a trăi, oamenii și comunitățile din care fac parte continuă să genereze și să întrețină, în viața lor și în mediul în care trăiesc, mecanisme disimetrice și asimetrice bazate îndeosebi pe interese, dar și pe valori. Sistemele de valori, care le definesc identitatea, comunitatea și viața (valorile sunt suporturi de neînlocuit ale duratei), constituie doar un areal, mai exact, o casă care-i adăpostește. O casă nu ține de foame și nu oferă orizonturi nelimitate de cunoaștere, dar îi adăpostește pe oameni pe pământ. Valorile se constituie în temelii ale culturii și civilizației, ale unității lumii. Ele nu generează conflicte și războaie, ci doar unitate, durată și conexiune. Ele nu sunt putere, ci suport al puterii. Nu există putere acolo unde nu există valori. Și nu există valori, acolo unde nu există cunoaștere teaurizată.

Dar nu valorile generează acțiunea, ci interesele. Oamenii se grupează nu doar pe principiul valorilor care-i conexează, ci mai ales pe baza intereselor care se constituie în mobiluri, în motive ale acțiunii. Motivația este foarte importantă, este esențială în acțiunea umană. Iar interesele, ca motive sau imbalduri ale acțiunii umane, generează domeniul politic, înțeles ca sinteză a intereselor, ca expresie a generării scopurilor și obiectivelor acțiunii umane eficiente. Nivelul decident al acțiunii umane eficiente îl constituie cel politic. Aici, la acest nivel, se constituie, de fapt, puterea. Din păcate, de foarte multe ori, acest nivel iese din calitatea sa de efect, de nivel-sinteză și se transformă în nivel discreționar, cu evoluții haotice și imprevizibile care-l tind să-l facă un nivel rupt de esență, asimptotic la un Absolut bizar și, pornind de aici, la Absurd.

Potențial, putere, securitate

Există putere acolo și numai acolo unde există resurse generative de putere, adică potențial. Potențialul puterii este dinamic și complex. Potențialul de putere nu se află însă în stare naturală. El este o construcție care combină mii și mii de resurse după formule și arhitecturi complicate. De aceea, așa cum am spus mai sus, adevărata putere vine din cunoaștere. Pentru că doar cunoașterea asigură înțelegerea proceselor și fenomenelor, a cauzelor și efectelor acestora.

Nu există securitate acolo unde nu există putere. Raporturile în această lume bazată pe state sunt, în viziunea realiștilor, dar nu numai, raporturi de putere. Conceptul de *Putere* nu este însă echivalent cu cel de *Putere dată*, de *Putere discreționară*, de *Putere absolută*, de *Putere eternă*. Este adevărat că orice Putere tinde spre o dimensiune absolută, dar, de aici și până la *Puterea de tip absolut* este o mare diferență. Puterea este o mașină uriașă care funcționează, deopotrivă, defazat și asimetric. Un fel de mașinărie care are tot timpul nevoie de reglaje, fără a ajunge vreodată la perfecțiune.

Puterea este ca un fel de pietroi al lui Sisif. Adică, mai mult o condamnare, decât o libertate. Pentru că puterea înrobește, subjugă. Dar, oricât ar fi de complicată și de sofisticată, puterea va fi totdeauna necesară. Pentru că, acolo unde nu există putere, nu există nici stabilitate, nici siguranță, nici condiții de dezvoltare, nu există nimic.

Puterea nu este un concept fără acoperire în realitate, ci o realitate care implică o conceptualizare pe măsură. Puterea nu este și nu poate fi un lucru în sine. Puterea este o realitate care include deopotrivă oameni, concepte, mentalități, convingeri etc., deci, cunoaștere și, pe această bază, proiecte, infrastructuri, elemente durabile și, evident, resurse. Dar și conștiință și voință. Nu poți să ai putere dacă nu vrei să ai putere. Desigur, nu este suficient *să vrei*, trebuie *să și poți*. La urma urmei, *a putea* înseamnă a avea potențial, a avea putere și resurse. Nu există însă *a putea* fără *a vrea*. Dar *a vrea* și *a putea* presupun *a ști*. Cu alte cuvinte, în societatea omenească, nu există nici voință, nici putere fără cunoaștință, fără știință și fără capacitatea de a folosi în mod inteligent, posibilitățile, realitățile și resursele.

Nu există putere fără cunoaștere. De fapt, cea mai mare putere vine din cunoaștere. *Adevărata putere înseamnă cunoaștere*, adică știință, experiență, pricepere, abilitate, înțelepciune, artă. Cea mai mare putere în această lume o au savanții. Pentru că ei generează adevărata forță care creează, în fiecare zi, societatea cunoașterii. Înainte de toate, omul este o ființă capabilă de cunoaștere. Dimensiunea gnoseologică a acestei lumi nu se reduce însă la capacitatea și capabilitatea omului de a cunoaște. Procesul cunoașterii este unul foarte complex, care presupune percepție, reprezentare, sensibilitate, memorie, intuiție, capacitate de asimilare și de acomodare la un mediu dinamic, informație, comunicare, baze de date, capabilitate de trecere de la un sistem de referință la altul, de la o stare la alta și chiar de la o dimensiune la alta, sisteme de valori, conexiuni, interdependențe... Și câte altele!

Știm acum că nu doar omul are această miraculoasă capacitate de cunoaștere. Ceea ce complică și mai mult lucrurile. Recentele descoperiri arată că, practic, tot ce există în univers, de la foton la galaxii, generează, transmite, recepționează, înmagazinează și prelucrează informație, într-un sistem n dimensional. Se cunosc (evident, de către om) încă puține lucruri cu privire la trecerea de la o dimensiune la alta, iar recentul experiment de la Geneva a făcut, după unele date, descoperiri uluitoare despre aceste treceri. Experimentul Philadelphia, în care două minți luminate – Einstein și Tesla – au realizat, pentru prima dată; teleportarea unei nave dintr-un loc anume într-un alt loc precis, creând, practic, două lumi paralele este o dovadă a acestei realități... ADN-ul meu are, cum afirmam mai sus, o frecvență de vreo 80 de GHz/sec. S-ar putea ca ADN-ul unei alte entități biologice să aibă o frecvență de un milion de GHz/sec. Deși acea entitate există și se poate afla chiar lângă mine, eu nu am cum s-o văd, s-o percep, s-o cunosc, s-o înțeleg... Pentru că, de fapt, ea este într-o altă lume. Într-o lume paralelă. Decât doar... matematic. Dar ea poate ști totul despre mine. Mai ales dacă are capacitatea de a se modula în frecvență. Crearea aparatului radio cu salt de frecvență este o aplicație care, păstrând proporțiile, arată cam ce înseamnă această dimensiune. Iată una dintre adevăratele dimensiuni ale Puterii...

Poate că, în anii următori, întrucât Soarele se comportă oarecum ciudat, producând mutații în C14, în C12 și creând C7, vom afla și alte lucruri. C7 reprezintă deja o altă dimensiune, întrucât, se știe,

Carbonul este, în formula sa C12 (6 protoni, 6 neutroni, 6 electroni), unul dintre elementele de bază ale structurii ființei biologice.

Întregul sistem solar va trece, începând cu 2012, printr-o centură fonică². Această trecere se pare că desenează o nouă eră, care va dura 2000 de ani și, probabil, va schimba complet condițiile de viață pe Terra. Sau, în orice caz, le va modifica. Dar aceasta este o altă problemă. Am relevat-o aici, pentru a arăta că problematica Puterii trece cu mult dincolo de dimensiunea politică a Puterii, iar spațiul cognitiv ne scoate din viziunea extrem de îngustă în care este percepută Puterea la noi și ne oferă o altă dimensiune, complexă și nelineară, a acestui concept.

Revenind la sistemul nostru de referință – cel al relațiilor internaționale între state suverane –, trebuie să spunem că, în această dimensiune, fiecare stat se prezintă așa cum este, cum s-a pregătit, cum se pregătește pentru astfel de relații, cum le cunoaște și cum le înțelege. Relațiile internaționale înseamnă, deopotrivă, colaborare, cooperare, participare la un efort comun pentru realizarea unor obiective necesare civilizației pământenilor și supraviețuirii lor, dar și confruntare. Mai mult, s-ar putea spune că ponderea confruntării în relațiile internaționale este mult mai mare decât cea a colaborării efective. De altfel, cum bine se știe, orice colaborare presupune armonizarea intereselor, deci confruntare, dar și acceptarea diferențelor. Într-o lume în care motorul și mobilul acțiunii îl reprezintă interesul, regula – chiar și cea a colaborării – este dată de confruntare, nu de acceptare necondiționată.

Dacă un stat se întemeiază pe o filosofie a umilinței (ca politică de stat), afirmând, de la început, că el nu se bazează pe forța, voința și înțelepciunea cetățenilor săi, care nu s-ar afla, crede el, prin conducătorii săi, la nivelul altora, nici pe forța valorilor și intereselor sale, ci doar pe unele conjuncturi favorabile, că nu are nicio pretenție, pentru că nu are efectiv puterea de a susține și impune o pretenție și, ca atare, că este slab și neajutorat, că nu are nici un cuvânt de spus în această lume, că depinde în totalitate de voința și de mila celorlalte state, el nu va putea exista și rezista sub semnul duratei. Interesant este că o astfel de opțiune nu este nici ancestrală, nici continuă, nici bătută în cuie, ci conjuncturală și vremelnică. Sunt guverne – cum ar fi, spre exemplu toate guvernele Chinei – care nu au semnat niciodată vreun document sau vreun act prin care să fi cedat o palmă din pământul țării, dar și guverne care n-au îndrăznit să se opună dictatelor și rapturilor teritoriale, pe motiv că, oricum, n-ar fi avut nicio șansă.

Supportul imbatabil al puterii unui stat este dat, în primul rând, de *cultura* aceluia stat, adică de sistemele sale de valori, de simbolurile, conștiința, credința și rațiunea de a fi a poporului care îl întemeiază, de forța inteligenței și voința de a fi cu adevărat o națiune, – în sensul de entitate păstrătoare și creatoare de valori –, de forța interesului vital, adică de motivul și mobilul acțiunii, de mândria, demnitatea și înțelepciunea celor care îl conduc. Pe lume, există nu numai lei și elefanți, ci și căprioare, fluturi și amibe. Fiecare își are locul, rolul, rațiunea și puterea sa. La unii, puterea constă în forța fizică, la alții în înțelepciune, în capacitatea de adaptare, în modul în care relaționează cu mediul.

Totuși, puterea nu este doar un efect, mai ales, orice efect. Ea este, în primul rând, o construcție foarte complicată, cu numeroase determinări, realități, meandre și rezultate. La nivelul planetei și la cel al fiecărui stat în parte, se întâlnesc și se confruntă foarte multe componente ale puterii. Niciuna dintre aceste componente nu trebuie luată în mod izolat sau în mod absolut. Puterea este, în ultimă instanță, un cumul de interdependențe. Acest cumul este departe de a fi armonios. El tinde spre o integrare deplină a elementelor care îl compun, dar nu va atinge niciodată pragul unei integralități depline, ci va rămâne totdeauna sub el, în cel mai fericit caz, asimptotic la el.

Din păcate, politicienii lumii – sau cel puțin ai noștri, cei din România tuturor posibilităților și imposibilităților – nu înțeleg, nu vor, nu pot sau nu sunt interesați să înțeleagă complexitatea fenomenului

---

² Sistemul nostru solar este situat pe ultima orbită a Centrului Galactic și se rotește în jurul stelei Alcyone, „soarele” acestui Centru, în 25.920 ani. Centrul Galactic se află în constelația Pleiadelor, situată, față de planeta Pământ, la 400 de ani-lumină. Centura fonică a Centrului Galactic este asemănătoare centurii magnetice a pământului, având formă de elipsă, iar Sistemul solar, în traiectoria sa, trece de două ori, într-un ciclu, prin această centură, fiecare trecere durând 2000 de ani, și de două ori prin zona în care nu există o astfel de centură, zonă care se numește noaptea galactică. În noaptea galactică, pe planeta Pământ, există zi-noapte, ca până acum, iar în timpul traversării centurii fonice – care se caracterizează printr-o puternică emisie electromagnetică, inclusiv în banda X – va fi numai zi. Evident, zi galactică. Fenomenul este însă mult mai complex decât această descriere simplă, iar efectele sale greu previzibile. Vom trăi și vom vedea. Matematic însă, se știe ce se va întâmpla.

puterii. Pe mulți dintre ei nu-i interesează puterea ca sinteză de efecte, puterea ca fenomen, puterea ca arhitectură coerentă și consistentă de eficiență și durată, de integrare demnă, onorabilă și de durată în sistemul internațional de state, mai exact în comunitatea internațională a statelor de drept, ci doar efectul personalizat al acesteia.

Puterea, în viziunea unora dintre politicienii care au guvernat România de-a lungul secolelor, a însemnat doar situarea lor, a celor aleși sau ajunși la putere, pe o treaptă superioară a deciziei semnificative pe care ei au avut șansa să fie, nu și responsabilitatea acesteia. Sau, oricum, responsabilitatea, în cazul celor mai mulți dintre ei, nu s-a regăsit în funcționarea realistă, corectă și coerentă a mecanismelor de generare și construcție efectivă a puterii, ci în dărâmarea puterii celeilalte părți, în finalul ei și, în cele din urmă, ca efect de efecte, în pierderea ei. Cu alte cuvinte, puterea politică românească a fost rareori cu adevărat responsabilă. A fost rareori o *putere cu caracter și de caracter*, o putere care să respecte totdeauna un prag sau sub care nu se poate coborî. Puterea politică românească a fost, de regulă, egoistă sau superficială, guvernată de un pragmatism mărunț, obedientă, în exterior, unor terți (mari puteri, alte entități transfrontaliere, mafii, organizații subversive, bănci, grupuri de interese (unele chiar antiromânești etc.) și foarte arogantă în interior, cel puțin, neatentă și, de cele mai multe ori, lipsită de respect față de valorile naționale și de cetățenii țării. Conservatorismul, liberalismul, neoliberalismul, socialismul, comunismul, filosofia economiei de piață, modernismul de toate nuanțele și de toate facturile etc. au fost și sunt, de cele mai multe ori, doar vorbe fără înțeles, cu iz electoral, iar efectul lor se vede azi în nivelul de dezvoltare a națiunii, în modul iresponsabil în care sunt distruse resursele, în câmpeli de tot felul, în devalorizarea monedei naționale, în înstrăinarea aberantă a avuției țării, în renunțarea la valorile națiunii, în sărăcirea populației, în bulversarea fără precedent a sistemului educațional, în umilirea istoriei, în desconsiderarea valorilor, în promovarea mediocrității, în exacerbarea birocratismului păgubos, în îndatorarea sine die a populației, în pângărirea sufletului. De cele mai multe ori, a fost dominată de o filozofie a vremelniciei păguboase, predominant interesată de propria-i condiție și, în general, iresponsabilă. Ea nu a fost capabilă să facă față situațiilor dificile cu care s-a confruntat și a cedat mult prea ușor presiunilor venite dinspre toate orizonturile. Rareori, și-a asumat decizii și acțiuni riscante, care să protejeze patrimoniul, populația și viața și să onoreze cu adevărat calitățile excepționale și eroismul inteligent și uriaș al acestui popor.

Puterea politică din România (este vorba de o parte dintre partidele politice ajunse la putere) a fost rareori generatoare sau purtătoare de ideal, responsabilă de viitor, conștientă de potențialul real al națiunii, capabilă de o cunoaștere profundă a determinărilor – mai ales a celor științifice –, receptivă la pulsul vieții, demnă și onorabilă.

Majoritatea celor care s-au aflat vremelnic la frânele țării au adoptat politica unui dicton de supraviețuitoare umilitoare „capul ce se pleacă sabia nu-l taie”, de cele mai multe ori, fără nicio justificare, fără a face acest gest dintr-o necesitate înțeleasă. Pentru că, totdeauna, capul plecat a fost fie tăiat de sabie, fie pus în lanțuri. Decizia de a intra în Primul Război Mondial, cu totul nepregătită pentru o astfel de confruntare (întrucât conducerea politică n-a înțeles la timp necesitatea unei pregătiri temeinice a armatei și a țării pentru un război de întregire), plimbarea diviziilor pe jos, pe căruțe și pe trenuri din Carpați la Dunăre și invers, insuficiența materialului de război și, în general, atitudinea politică cel puțin neatentă, ca să nu spunem altfel, față de armată au generat, în intervalul 1877-1916, dar și între cele două războaie mondiale, o lipsă condamnabilă de grijă față de dotarea armatei și de pregătirea ei corespunzătoare. Atunci, ca și acum, conducerea politică a țării a crezut că alții vor avea grijă de noi, iar alianțele pe care le-a făcut, așa cum le-a făcut, n-au putut în nici un fel compensa lipsa de grijă față de armata țării. De prea multe ori, în istoria sa, conducerea politică românească a crezut că țara aceasta nu are nevoie de armată, că frontierele sunt bătute în cuie, iar armata, în timp de pace, este o povară prea mare pentru un guvern sărac și prea incomodă pentru niște politicieni corupți, puși pe căpătuială. Privirea lor, a celor mai mulți dintre ei, n-a reușit nici măcar să vadă bârna din ochii lor. De aici și până la înțelegerea marilor probleme ale planetei, ale civilizației universale este o cale foarte lungă... Și totuși, nu poate exista putere adevărată, putere eficientă decât în contextul integrat al determinărilor universale.

Nu există putere acolo unde nu există capacitate și capabilitate militară!

Nici un element nu poate lipsi din ecuația Puterii. Nici capacitatea și capabilitatea procesului cunoașterii, nici sistemele de valori, nici resursele, nici dimensiunile interesului vital. Nici știința, nici conștiința, nici arta de a crea, nici forța rațiunii, nici rațiunea forței, nici capabilitatea politică, diplomatică, intelectuală, economică, informațională. Și nici capabilitatea militară. Capacitatea și capabilitatea militară nu reprezintă ultimul dintre factorii de putere sau, în orice caz, nu este și nu poate fi un factor marginal, opțional. Dimpotrivă, capacitatea și capabilitatea militară reprezintă un factor care face parte din structura de rezistență a Puterii, din coloana ei vertebrală. Într-o lume în care regula este confruntarea, în care chiar și armonia se bazează pe confruntare, puterea militară este esențială, este vitală. A fost o vreme când finalitatea întregului potențial al unei națiuni se concretiza în capacitatea acesteia de a genera potențial militar. Piatra e piatră și grâul e grâu – scria Eugen Ionescu, deosebind cele două stări, dar și corelându-le. E drept, unii dintre cei școliți prin alte locuri remarcabile, chiar la școli foarte înalte, n-au înțeles nici ce este piatra, nici ce este grâul. Unii dintre aceștia au ieșit din dimensiunea țării și s-au situat într-o dimensiune fără frontiere, într-o dimensiune care, în mod real, nu există. Imaginea lui Arhimede ucis de un soldat roman, în timp ce se cufunda asupra cercurilor sale desenate pe nisip, este percepută ca un simbol al incompatibilității între forța brută și forța intelectului. Piatra nu face grâu. Dar, fără piatră, n-ar exista temelii. Înapoia soldatului care l-a ucis pe Arhimede – și care reprezintă un tragic accident al istoriei – se generau condițiile care au făcut posibil dreptul roman și cultura romană care a fundamentat civilizația actuală. Fără colosala sa forță militară, Imperiul Roman n-ar fi existat. Adevărații intelectuali ai lumii au înțeles foarte bine rolul armatelor și au făcut posibil ca războiul, ca formă ultimă a conflictualității lumii, să fie gestionat, să fie pus adică în principii. Marii generali ai marilor armate ale lumii n-au fost niște brute, ci niște oameni geniali, care și-au slujit, prin forța militară a statului, națiunile lor. Nu armatele au generat războaiele și conflictele lumii, ci decidenții politici ai statelor și imperiilor. Armatele au fost doar instrumente ale acestor decidenți, instituții de risc extrem și, adesea, instituții de sacrificiu. Scrierile ironice sau răutăcioase ale unor inconștienți care fac armatele vinovate de războaie sunt nu numai lipsite de realism, ci și nedrepte. Într-o lume în care omul este lup pentru om, în care găurile negre din galaxii creează găuri albe, adică lumi paralele pentru echilibrul Universului, armatele sunt instrumente de generare și păstrare a echilibrului, de descurajare a războiului și nu de generare a acestuia. Astăzi, puterea militară are rol disuasiv și de echilibru strategic. Prima dintre misiunile armatelor – în afară de cea a apărării națiunilor care le-au creat – este aceea de a gestiona crizele, războaiele și conflictele, de a menține conflictualitatea cât mai jos și de a nu permite escaladarea războiului. Pentru că, în condițiile de azi, o astfel de escaladare ar putea duce la distrugerea omenirii.

Domeniul militar este tot atât de important ca oricare alt domeniu al societății omenești, dar misiunea lui este una de risc extrem. Nu există putere a statului acolo unde nu există capacitate și capabilitate militară. Ideea de a nu investi în mijloace militare este tot atât de criminală ca ideea reducerii investițiilor în domeniul educațional. Fără educație, o națiune, se prăbușește și moare. Fără o forță militară capabilă să intervină atunci când este nevoie și acolo unde este necesar, o națiune ajunge nedemnă și vasală. Ideea că nu mai există războaie și, deci, nu mai avem nevoie de armată este nu numai nerealistă și dăunătoare, dar și criminală. Atâta vreme cât lumea este conflictuală, iar bătălia pentru piețe, resurse, putere, influență, poziționare geopolitică favorabilă, bunăstare și prosperitate nu are, practic, limite, toate forțele și mijloacele sunt importante, iar managementul lor ține de știință, experiența și arta viețuirii și supraviețuirii într-un mediu de securitate fluid, cu evoluții greu previzibile sau chiar imprevizibile. Desigur, nu armata este unicul stâlp al națiunii, dar ea rămâne, încă pentru multă vreme, unul dintre pilonii de susținere a puterii statului – alături de educație, economie și credință –, ultima forță de apărare și de contraatac, instituția de risc extrem, pregătită să învingă sau să moară (dacă pentru viața și supraviețuirea națiunii este necesar acest sacrificiu).

Domeniile la care ne-am referit mai sus nu sunt opuse între ele, nu se află în competiție, așa cum se sugerează uneori de către unii politicieni care nu înțeleg, nu vor sau nu pot să înțeleagă principiile care guvernează această lume conflictuală și realitățile ei, uneori, sublime, dar, ce cele mai multe ori, dramatice.

Concluzie

Securitatea nu este un dat, nu este o stare la care ai dreptul fără să faci nimic. Securitatea este o construcție dificilă și nedurabilă, fluidă și capricioasă, pe care trebuie s-o întreții mereu și în care trebuie să investești mereu, pentru că mereu ai nevoie de ea. Nu poți avea însă securitate, dacă nu ai putere. Securitatea este o funcție importantă a sistemului, dar sistemul n-o primește de-a gata, ci trebuie să o reconstruiască în fiecare zi. Nu poți fi niciodată în deplină securitate, dacă nu reușești să corelezi și să integrezi într-un tot cele patru mari componente ale Puterii: cunoașterea, patrimoniul (adică sistemele de valori), potențialul, interesul vital.